

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2007-107

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Huilla, Katri			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Kuulemista vai kommunikatiivisuutta? : Osallistuminen, vuorovaikutus : ja osallistumisen vaikutus – Helsingin yleiskaavoitusprosessissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-03-26	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 117 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksessa pohditaan kaavoituksen vuorovaikutukseen, vuorovaikutuksen vaikuttavuuteen sekä kaavoista tehtäviin valituksiin liittyviä kysymyksiä. Kysymyksiä tarkastellaan Helsingin yleiskaavoitusprosessin osalta. Tutkimuksessa on selvitetty, millaisia keinoja osallisilla oli osallistua Helsingin yleiskaava 2002:n laadintaan ja millaisia vuorovaikutuskäytäntöjä suunnitteluprosessiin osallistumisessa oli. Lisäksi tutkimuksessa on pyritty pohtimaan, mitä vuorovaikutuksella kaavoituksessa tarkoitettiin ja miten osallisten mielipiteet huomioitiin suunnittelussa. Tavoitteena on myös ollut selvittää, voiko kaavoitukseen osallistuminen ja vuorovaikutus vähentää kaavoista tehtäviä valituksia. Asukkaiden ja muiden osallisten mahdollisuus osallistua kaupunkisuunnitteluun ja kaavoitukseen nousi keskusteluun jo 1950-luvulla. Tutkimuksessa tuodaan esiin kaupunkisuunnitteluteoreettisen keskustelun muutoksia toisen maailmansodan jälkeen erityisesti Nigel Taylorin teokseen Urban Planning Theory Since 1945 tukeutuen. Niin sanottu kommunikatiivisen suunnittelun teoria on painottanut suunnittelun vuorovaikutteisuutta ja kaikkien osallisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua siihen. Tutkimuksessa tuodaan esiin kommunikatiivisen suunnittelun teoriaa erityisesti Patsy Healeyn ja John Foresterin kirjoituksiin tukeutuen. Tutkimuksessa kuvataan myös, miten vuoden 2000 alussa voimaantulleessa maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädetty kaavoitusprosessista ja vuorovaikutuksesta sen aikana. Kommunikatiivisen suunnittelun teorian on katsottu vaikuttaneen maankäyttö- ja rakennuslain taustaihanteena, ja maankäyttö- ja rakennuslaki puolestaan ohjaa suomalaisten kuntien kaavoituskäytäntöä.</p> <p>Tutkimusaineistona on käytetty Helsingin yleiskaava 2002:n laadintaan liittyviä asiakirjoja, joista tärkeimpiä ovat olleet osallistumiseen liittyvät raportit. Aineistoa on analysoitu teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla, ja analyysin tuloksena on esitetty erityyppisiä tapoja, joilla vuorovaikutus on vaikuttanut suunnitelmien sisältöön ja joilla suunnittelu on edennyt.</p> <p>Tutkimuksessa on selvitetty, miten vuorovaikutus toisaalta vaikutti Helsingin yleiskaava 2002:n suunnitteluun niiden kohteiden osalta, joista tehtiin valitus Helsingin hallinto-oikeuteen, toisaalta taas niiden kohteiden osalta, joista ei valitettu. Analyysin tulokset osoittavat, että vuorovaikutus voi vähentää kaavoista tehtäviä valituksia. Kuitenkin osallisilla oli mahdollisuus vaikuttaa lähinnä kaavoituksen hienosäätöön, sillä kaavoituksen lähtökohtiin heillä oli vain vähän vaikutusmahdollisuuksia. Kaikkia suunnitteluristiriitoja ei pystytty ratkaisemaan kaavoitusprosessin kuluessa, vaan niistä joko valitettiin tai ne siirrettiin seuraavalle kaavatasolle tai tulevaisuuteen ratkaistaviksi.</p> <p>Helsingin yleiskaavoituksen aikana kaupunki näki vuorovaikutuksen ensisijaisesti keinoksi saada tietoa osallisten mielipiteistä eikä niinkään keinona yhteisymmärrykseen pääsemiseksi. Kaavoitusprosessin aikana kaupungilla oli viimekädessä päätäntävalta siitä, miten suunnittelu etenee. Helsingin yleiskaavoitusprosessin analysointi osoittaa, että kaavoituskäytäntö on varsin kaukana kommunikatiivisen suunnitteluteorian ihanteista. Tämä osoittaa toisaalta kaavoituskäytäntöön ja vuorovaikutteisuuteen, mutta toisaalta myös kommunikatiivisen suunnittelun teoriaan liittyvän ongelmia. Kommunikatiivisen suunnitteluteorian heikkous on erityisesti se, että se ei kiinnitä huomiota esimerkiksi valtaan tai suunnittelun poliittisiin ja taloudellisiin reunaehtoihin.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords Helsinki kaupunkisuunnittelu yleiskaavoitus osallistuminen vuorovaikutus suunnittelu kommunikatiivisen suunnittelun teoria maankäyttö- ja rakennuslaki			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			